HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

7 iulie 2011 *

În cauza C-310/10,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Curtea de Apel Bacău (România), prin decizia din 14 iunie 2010, primită de Curte la 29 iunie 2010, în procedura

Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești

împotriva

Ștefan Agafiței,

Raluca Apetroaei,

Marcel Bărbieru,

Sorin Budeanu,

* Limba de procedură: româna.

Luminița Chiagă,

Mihaela Crăciun,

Sorin-Vasile Curpăn,

Mihaela Dabija,

Mia-Cristina Damian,

Sorina Danalache,

Oana-Alina Dogaru,

Geanina Dorneanu,

Adina-Cătălina Galavan,

Gabriel Grancea,

Mădălina Radu (Hobjilă),

Nicolae Cătălin Iacobuț,

Roxana Lăcătușu,

Sergiu Lupașcu,

Smaranda Maftei,

Silvia Mărmureanu,

Maria Oborocianu,

Simona Panfil,

Oana-Georgeta Pânzaru,

Laurențiu Păduraru,

Elena Pîrjol-Năstase,

Ioana Pocovnicu,

Alina Pușcașu,

Cezar Ștefănescu,

Roxana Ștefănescu,

Ciprian Țimiraș,

Cristina Vintilă,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul J.-C. Bonichot, președinte de cameră, domnii K. Schiemann (raportor), L. Bay Larsen, doamna A. Prechal și domnul E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: doamna R. Șereș, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 14 aprilie 2011,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru guvernul român, reprezentat inițial de domnii A. Popescu și V. Angelescu și ulterior de domnul R. H. Radu și de doamna R.-I. Munteanu, în calitate de agenți;

— pentru Irlanda, de domnul D. O'Hagan, în calitate de agent, asistat de domnul A. Collins, SC, și de domnul N. Travers, BL;

— pentru Comisia Europeană, de domnul J. Enegren și de doamna L. Bouyon, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 15 din Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică (JO L 180, p. 22, Ediție specială, 20/vol. 1, p. 19) și a articolului 17 din Directiva 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă (JO L 303, p. 16, Ediție specială, 05/vol. 6, p. 7), precum

și consecințele care pot rezulta din supremația dreptului Uniunii în cazul unui conflict între dispozițiile menționate și o reglementare națională sau o decizie a Curții Constituționale.

Cadrul juridic

Reglementarea Uniunii

2 Articolul 1 din Directiva 2000/43 prevede:

„Scopul prezentei directive este de a stabili un cadru pentru combaterea discriminării pe baza rasei sau originii etnice, în vederea punerii în aplicare în statele membre a principiului egalității de tratament."

3 Articolul 2 alineatul (1) din directiva menționată prevede:

„În sensul prezentei directive, principiul egalității de tratament înseamnă că nu se face o discriminare directă sau indirectă pe baza rasei sau originii etnice."

4 Articolul 1 din Directiva 2000/78 prevede:

„Prezenta directivă are ca obiectiv stabilirea unui cadru general de combatere a discriminării pe motive de apartenență religioasă sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, în vederea punerii în aplicare, în statele membre, a principiului egalității de tratament."

5 Articolul 2 alineatul (1) din directiva menționată prevede:

„În sensul prezentei directive, prin principiul egalității de tratament se înțelege absența oricărei discriminări directe sau indirecte, bazate pe unul din motivele menționate la articolul 1."

6 Articolul 3 din Directivele 2000/43 și 2000/78, intitulat „Domeniul de aplicare", prevede la alineatul (1) litera (c) că, în limitele competențelor conferite Comunității, directivele se aplică tuturor persoanelor, atât din sectorul public, cât și din cel privat, inclusiv organismelor publice, în ceea ce privește condițiile de angajare și condițiile de muncă, inclusiv concedierile și remunerarea.

7 Articolul 14 litera (a) din Directiva 2000/43 și articolul 16 litera (a) din Directiva 2000/78 prevăd că statele membre trebuie să ia măsurile necesare pentru a asigura abrogarea tuturor actelor cu putere de lege și actelor administrative care contravin principiului egalității de tratament.

8 Articolul 15 din Directiva 2000/43 prevede:

„Statele membre trebuie să stabilească norme privind sancțiunile care se aplică în cazul încălcării dispozițiilor de drept intern adoptate în aplicarea prezentei directive și să ia toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea acestora. Sancțiunile, care pot cuprinde plata de compensații pentru victimă, trebuie să fie eficiente, proporționale și să descurajeze discriminarea. […]"

9 Articolul 17 din Directiva 2000/78 prevede:

„Statele membre stabilesc regimul sancțiunilor aplicabile în cazul nerespectării dispozițiilor naționale adoptate conform prezentei directive și iau toate măsurile necesare pentru asigurarea aplicării acestora. Sancțiunile astfel prevăzute, care pot consta în despăgubirea victimei, trebuie să fie efective, proporționale și disuasive. […]”

Reglementarea națională

10 Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 431 din 2 septembrie 2000) vizează în special asigurarea transpunerii în dreptul intern a Directivelor 2000/43 și 2000/78.

11 Potrivit articolului 1 alineatul (2) literele (e) și (i) din Ordonanța nr. 137/2000:

„Principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării sunt garantate în special în exercitarea următoarelor drepturi:

[…]

(e) drepturile economice, sociale și culturale, în special:

(i) dreptul la muncă, la libera alegere a ocupației, la condiții de muncă echitabile și satisfăcătoare, la protecția împotriva șomajului, la un salariu egal pentru muncă egală, la o remunerație echitabilă și satisfăcătoare."

12 Articolul 2 alineatul (1) din ordonanța menționată prevede:

„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice."

13 Articolul 27 alineatul (1) din Ordonanța nr. 137/2000 prevede:

„Persoana care se consideră discriminată poate formula, în fața instanței de judecată, o cerere pentru acordarea de despăgubiri și restabilirea situației anterioare discriminării sau anularea situației create prin discriminare, potrivit dreptului comun. […]"

14 Prin Deciziile nr. 818-820 din 3 iulie 2008, nr. 1325 din 4 decembrie 2008 și nr. 146 din 25 februarie 2010, Curtea Constituțională a declarat că diverse dispoziții din Ordonanța nr. 137/2000, printre care figurează articolul 27 din aceasta, trebuie

considerate neconstituționale, în măsura în care din dispozițiile menționate ar rezulta că instanțele judecătorești au competența să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative.

15 Conform articolului 11 alineatul (1) și punctelor 6-13 de la litera A din anexa 1 la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 45/2007 (denumită în continuare „OUG nr. 27/2006"), procurorilor din cadrul Direcției Naționale Anticorupție (denumită în continuare „DNA") și celor din cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (denumită în continuare „DIICOT") li se acordă o salarizare corespunzătoare cu cea a procurorilor de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

16 Din explicațiile oferite de instanța de trimitere reiese că accesul la posturile de procurori la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, prin urmare, acordarea unei remunerații corespunzătoare acestei funcții impun, printre altele, ca persoana interesată să îndeplinească criteriul vechimii de opt ani în magistratură, în timp ce această condiție nu este impusă în cazul posturilor de procurori din cadrul DNA și DIICOT.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

17 În primă instanță, reclamanții, care sunt magistrați, au sesizat Tribunalul Bacău cu o acțiune formulată, printre altele, în contradictoriu cu însăși instanța menționată, Curtea de Apel Bacău și Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești, în vederea obținerii reparării prejudiciului pe care apreciază că l-au suferit ca urmare a tratamentului discriminatoriu care li s-ar fi aplicat în materie de remunerare, în considerarea statutului de care beneficiază, sub acest aspect, procurorii din cadrul DNA și DIICOT.

18 Prin sentința civilă din 4 aprilie 2008, Tribunalul Bacău a considerat că reclamanții erau victime ale unei discriminări în funcție de categoria socioprofesională și de locul de muncă, criterii care ar corespunde celui de „categorie socială", prevăzut la articolul 2 alineatul (1) din Ordonanța nr. 137/2000, și că principiul consacrat la articolul 6 alineatul (2) din Codul muncii, potrivit căruia, pentru muncă egală, remunerația trebuie să fie egală, este încălcat în speță.

19 În consecință, Tribunalul Bacău a admis acțiunea cu care era sesizat și, în temeiul articolului 27 alineatul (1) din Ordonanța nr. 137/2000, a obligat pârâtele să plătească reclamanților menționați drepturile salariale corespunzătoare diferenței dintre salariul încasat deja de aceștia și cel prevăzut de OUG nr. 27/2006 pentru procurorii din cadrul DNA și DIICOT, începând cu data intrării în vigoare a acestei din urmă reglementări.

20 În susținerea recursului declarat împotriva acestei hotărâri, Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești arată în special că Tribunalul Bacău a depășit limitele puterii sale judecătorești, arogându-și atribuții de legiferare, cu încălcarea Deciziilor Curții Constituționale nr. 818-820, nr. 1325 și nr. 146 menționate mai sus.

21 În aceste condiții, Curtea de Apel Bacău a hotărât să suspende judecarea recursului și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 15 din Directiva [2000/43] și articolul 17 din Directiva [2000/78], ambele transpuse în dreptul intern prin [Ordonanța nr. 137/2000], republicată, cu modificările ulterioare, se opun unei reglementări naționale sau unei hotărâri a Curții Constituționale care interzice instanțelor judecătorești naționale să acorde reclamanților discriminați despăgubiri materiale și/sau morale pe care le consideră adecvate în situațiile în care repararea prejudiciului produs prin fapta de discriminare vizează drepturi salariale prevăzute de lege și acordate unei alte categorii socioprofesionale decât cea din care fac parte reclamanții (a se vedea în acest

sens Deciziile Curții Constituționale nr. 1325 din 4 decembrie 2008 și nr. 146 din 25 februarie 2010)?

2) În cazul în care răspunsul la prima întrebare este afirmativ, […] judecătorul național trebuie să aștepte abrogarea sau modificarea normelor legale interne și/sau schimbarea jurisprudenței Curții Constituționale, care sunt prin ipoteză în contradicție cu normele [dreptului Uniunii,] sau acesta este obligat să aplice în mod direct și imediat în cauza în curs de soluționare normele [dreptului Uniunii], astfel cum au fost eventual interpretate de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, lăsând neaplicată orice dispoziție legală națională sau orice hotărâre a Curții Constituționale care sunt contrare normelor [dreptului Uniunii]?"

Cu privire la obiectul întrebărilor preliminare

22 Interpretate din perspectiva indicațiilor care figurează în decizia de trimitere, întrebările preliminare privesc în esență, pe de o parte, aspectul dacă, odată asigurată punerea în aplicare în dreptul intern a articolului 15 din Directiva 2000/43 și a articolului 17 din Directiva 2000/78, printre altele prin intermediul unei dispoziții precum articolul 27 din Ordonanța nr. 137/2000, articolele menționate trebuie interpretate în sensul că se opun ca prin decizii ale Curții Constituționale să se excludă posibilitatea ca, prin invocarea dispoziției respective din dreptul intern, să se acorde persoanelor care au suferit o discriminare salarială în funcție de categoria socioprofesională sau de locul de muncă dreptul la o reparare a prejudiciului sub forma unor drepturi salariale prevăzute de lege în favoarea unei alte categorii socioprofesionale. Presupunând că această situație s-ar regăsi în speță, prin întrebările menționate se solicită, pe de altă parte, să se stabilească dacă o instanță națională este, așadar, obligată să înlăture aplicarea unei astfel de dispoziții de drept intern sau jurisprudența constituțională în discuție fără ca, în această privință, să aibă obligația de a aștepta ca dispoziția respectivă să facă obiectul unei modificări pe cale legislativă sau al unei noi interpretări din partea instanței constituționale care să fie aptă să asigure conformitatea acesteia cu dreptul Uniunii.

Cu privire la admisibilitatea întrebărilor preliminare

23 Admisibilitatea întrebărilor preliminare a fost pusă la îndoială de guvernul român și de Irlanda în observațiile scrise prezentate de acestea, în special pentru motivul că situația în discuție în cauza principală nu ar intra în domeniul de aplicare al Directivelor 2000/43 și 2000/78, nici, mai general, în cel al dreptului Uniunii.

24 Cu titlu introductiv, trebuie amintit în această privință că, în conformitate cu articolul 267 TFUE, Curtea este competentă să se pronunțe, cu titlu preliminar, cu privire la interpretarea tratatelor, precum și a actelor adoptate de instituțiile Uniunii.

25 Potrivit unei jurisprudențe constante, procedura prevăzută la articolul 267 TFUE este un instrument de cooperare între Curte și instanțele naționale. Rezultă că numai instanțele naționale care sunt sesizate cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată au competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile fiecărei cauze, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții (a se vedea printre altele Hotărârea din 18 octombrie 1990, Dzodzi, C-297/88 și C-197/89, Rec., p. I-3763, punctele 33 și 34, Hotărârea din 17 iulie 1997, Leur-Bloem, C-28/95, Rec., p. I-4161, punctul 24, precum și Hotărârea din 8 septembrie 2010, Winner Wetten, C-409/06, Rep., p. I-8015, punctul 36 și jurisprudența citată).

26 În consecință, dacă întrebările adresate de instanțele naționale au ca obiect interpretarea unei prevederi de drept al Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (a se vedea în special Hotărârile citate anterior Dzodzi, punctul 35, Leur-Bloem, punctul 25, precum și Winner Wetten, punctul 36 și jurisprudența citată).

27 Cu toate acestea, Curtea a arătat de asemenea că, în circumstanțe excepționale, este îndreptățită să analizeze condițiile în care este sesizată de instanța națională în scopul de a-și verifica propria competență (a se vedea printre altele Hotărârea din 11 iulie

2006, Chacón Navas, C-13/05, Rec., p. I-6467, punctul 33 și jurisprudența citată). Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt sau de drept necesare pentru a răspunde în mod util întrebărilor care i-au fost adresate (a se vedea printre altele Hotărârile citate anterior Chacón Navas, punctul 33, precum și Winner Wetten, punctul 37 și jurisprudența citată).

28 Dintr-o jurisprudență constantă rezultă astfel că respingerea unei cereri formulate de o instanță națională se poate justifica în special dacă este evident că, ținând seama de împrejurările speței, dreptul Uniunii nu poate fi aplicat nici direct, nici indirect (a se vedea printre altele Hotărârea Leur-Bloem, citată anterior, punctul 26 și jurisprudența citată).

29 În speță, trebuie să se arate de la bun început că instanța de trimitere nu solicită Curții să se pronunțe cu privire la aspectul dacă o situație precum cea în discuție în cauza principală intră în domeniul de aplicare al Directivelor 2000/43 și 2000/78 și în special al articolelor 15 și, respectiv, 17 din acestea, la care se face referire în întrebările preliminare.

30 În această privință, se impune totuși să se arate că, astfel cum au subliniat guvernul român, Irlanda și Comisia Europeană, această situație nu se regăsește în speță.

31 Astfel, articolul 1 din Directiva 2000/78 prevede că aceasta are ca obiectiv stabilirea unui cadru general de combatere a discriminării pe motive de apartenență religioasă sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă. La rândul său, Directiva 2000/43 are ca scop, astfel cum reiese din articolul 1 din aceasta, stabilirea unui cadru pentru combaterea discriminării pe baza rasei sau a originii etnice.

32 Cu toate acestea, din decizia de trimitere reiese că discriminarea în discuție în cauza principală nu este în niciun caz întemeiată pe vreunul dintre motivele astfel enumerate de directivele menționate, ci este în schimb operată în funcție de categoria socio-profesională, în sensul legii naționale, din care fac parte persoanele interesate sau de locul de muncă al acestora.

33 Rezultă că o situație precum cea în discuție în cauza principală excedează cadrelor generale stabilite de Directivele 2000/43 și 2000/78 în vederea combaterii anumitor discriminări.

34 Prin urmare, astfel cum reiese în special din articolul 2 alineatul (1) din aceleași directive, principiul egalității de tratament pe care acestea îl consacră se aplică în funcție de motivele enumerate în mod exhaustiv la articolul 1 din directivele menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 iulie 2008, Coleman, C-303/06, Rep., p. I-5603, punctele 38 și 46).

35 În plus, trebuie amintit în această privință că articolul 13 CE, devenit articolul 19 TFUE, care conține numai o reglementare a competențelor Comunității și în temeiul căruia au fost adoptate directivele menționate, nu privește și discriminările întemeiate pe categoria socioprofesională sau pe locul de muncă, astfel încât aceste articole nu pot constitui nici temeiul juridic al unor măsuri ale Consiliului de combatere a unor asemenea discriminări (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Chacón Navas, punctul 55, și Coleman, punctul 46).

36 Din ansamblul considerațiilor ce precedă reiese că o situație precum cea în discuție în cauza principală nu intră în cadrul măsurilor adoptate în temeiul articolului 13 CE și în special al Directivelor 2000/43 și 2000/78, astfel încât articolele 15 și, respectiv, 17 din aceste directive, la care se face referire în cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare, nu privesc o asemenea situație (a se vedea, prin analogie, Ordonanța din 17 martie 2009, Mariano, C-217/08, punctul 27).

37 Întrucât Curtea de Apel Bacău a subliniat totuși, atât în motivarea deciziei de trimitere, cât și în cadrul primei întrebări preliminare formulate, că Ordonanța nr. 137/2000 asigură transpunerea în dreptul intern a Directivelor 2000/43 și 2000/78, trebuie să se examineze și problema dacă o interpretare de către Curte a respectivelor articole 15 și 17 ar putea fi justificată, astfel cum susține Comisia, de faptul că dreptul național ar fi determinat aplicabilitatea acestor articole unor împrejurări precum cele din cauza principală, ca urmare a trimiterii realizate de acesta din urmă la articolele menționate.

38 În această privință, trebuie să se amintească într-adevăr că, în mai multe rânduri, Curtea s-a declarat competentă să statueze asupra unor cereri de pronunțare a unor hotărâri preliminare referitoare la dispoziții ale dreptului Uniunii în cazuri în care situația de fapt din cauza principală se situa în afara domeniului de aplicare al acestuia, fiind, prin urmare, de competența exclusivă a statelor membre, dar în care aplicabilitatea respectivelor dispoziții de drept al Uniunii fusese determinată de dreptul național, ca urmare a trimiterii realizate de acesta din urmă la conținutul acelor dispoziții (a se vedea printre altele Hotărârea Leur-Bloem, citată anterior, punctele 25 și 27 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 3 decembrie 1998, Schoonbroodt, C-247/97, Rec., p. I-8095, punctele 14 și 15).

39 În această privință, Curtea a subliniat în special că, atunci când o legislație națională intenționează să se conformeze, în soluționarea unor situații pur interne, soluțiilor reținute în dreptul Uniunii, pentru a evita de exemplu apariția unor discriminări împotriva resortisanților naționali sau a unor eventuale denaturări ale concurenței ori pentru a asigura o procedură unică în situații comparabile, există un interes cert ca, pentru evitarea unor viitoare divergențe de interpretare, dispozițiile sau noțiunile preluate din dreptul Uniunii să primească o interpretare uniformă, indiferent care ar fi condițiile în care acestea urmează să fie aplicate (a se vedea în special Hotărârea Leur-Bloem, citată anterior, punctul 32 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 17 iulie 1997, Giloy, C-130/95, Rec., p. I-4291, punctul 28).

40 Această situație nu se regăsește totuși în speță.

41 Desigur, astfel cum tocmai s-a amintit, din decizia de trimitere reiese că Ordonanța nr. 137/2000 are printre altele ca obiect asigurarea transpunerii în dreptul intern a Directivelor 2000/43 și 2000/78 și că articolul 27 din ordonanța menționată, care prevede că discriminările interzise de aceasta din urmă angajează răspunderea autorilor lor și conferă victimelor unor astfel de discriminări dreptul de a obține repararea prejudiciului, asigură în această privință punerea în aplicare a articolului 15 din Directiva 2000/43 și a articolului 17 din Directiva 2000/78. Totuși, nu rezultă că interpretarea articolului 27, atunci când acesta din urmă este aplicabil în privința discriminărilor interzise doar în temeiul dreptului național și care nu intră în domeniul de aplicare al directivelor menționate, ar trebui să fie condiționată de dispozițiile acestora din urmă sau, mai general, de cele ale dreptului Uniunii.

42 Astfel, nu s-a demonstrat nicidecum că, în speță, ar exista un interes cert pentru asigurarea unei uniformități de interpretare a unor dispoziții sau a unor noțiuni preluate din dreptul Uniunii, indiferent care ar fi condițiile în care acestea ar urma să fie aplicate, astfel încât Curtea să fie abilitată să răspundă la întrebările preliminare adresate de instanța de trimitere.

43 Mai întâi, decizia de trimitere nu conține nicio indicație suficient de precisă din care s-ar putea deduce că, prin faptul că legiuitorul intern a supus aceluiași regim de reparare a prejudiciului încălcările normelor de nediscriminare prevăzute de Directivele 2000/43 și 2000/78 și încălcările normelor de nediscriminare rezultate numai din legislația națională, acesta ar fi înțeles să facă trimitere, în privința acestor din urmă încălcări, la conținutul unor dispoziții ale dreptului Uniunii sau să se conformeze soluțiilor reținute de acestea.

44 În continuare, trebuie să se remarce, pe de o parte, că un regim de sancțiuni precum cel pe care statele membre sunt chemate să îl pună în aplicare în temeiul articolului 15 din Directiva 2000/43 și al articolului 17 din Directiva 2000/78 constituie accesoriul normelor materiale de nediscriminare pe care le prevăd directivele menționate și a căror efectivitate trebuie să o asigure. Or, astfel cum s-a subliniat la punctele 31-36 din prezenta hotărâre, directivele respective nu conțin nicio normă de nediscriminare

care, precum cea la care se referă litigiul principal, să se întemeieze pe categoria profesională.

45 Pe de altă parte, articolul 15 din Directiva 2000/43 și articolul 17 din Directiva 2000/78 se limitează la a impune statelor membre obligația de a institui un regim de sancțiuni aplicabile în cazul încălcării dispozițiilor naționale adoptate în aplicarea directivelor menționate, arătând în această privință că respectivele sancțiuni trebuie să fie efective, proporționale și disuasive și că pot consta în despăgubiri. Rezultă că, atunci când urmează să fie aplicate în privința unor situații care nu intră în domeniul de aplicare al respectivelor dispoziții ale dreptului Uniunii, diversele măsuri concrete pe care le presupune punerea în aplicare a acestor din urmă dispoziții pot fi percepute cu dificultate ca făcând trimitere la noțiuni conținute în aceleași dispoziții sau ca fiind conforme soluțiilor reținute în acestea, cărora ar trebui să li se asigure o interpretare uniformă, indiferent care ar fi împrejurările în care acestea urmează să fie aplicate.

46 În sfârșit, trebuie subliniat că, în speță, întrebările preliminare privesc în esență nu atât obținerea unei interpretări a conținutului material al articolului 15 din Directiva 2000/43 și al articolului 17 din Directiva 2000/78, ci mai degrabă problema dacă principiul supremației dreptului Uniunii se opune unei norme interne de rang constituțional, astfel cum este interpretată de instanța constituțională a statului membru în cauză, care, în prezența unei situații care nu intră în domeniul de aplicare al acestor dispoziții ale dreptului Uniunii, dispune ca norma internă care asigură, de altfel, transpunerea dispozițiilor respective ale dreptului Uniunii să fie lăsată neaplicată sau ca acea normă internă să fie interpretată într-un mod care ar fi contrar acestor dispoziții, dacă situația menționată ar intra în domeniul de aplicare al acestora.

47 În această privință, deși necesitatea de a asigura interpretarea uniformă a normelor dreptului Uniunii poate, astfel cum s-a amintit anterior, să justifice extinderea competenței Curții în materie de interpretare la conținutul unor astfel de norme, inclusiv în ipoteza în care acestea sunt aplicabile numai indirect unei situații date, în considerarea faptului că o normă de drept național face trimitere la acestea, nu este

în schimb posibil ca, pe baza aceleiași considerații și fără a fi încălcată repartizarea competențelor între Uniune și statele sale membre, să se confere supremație normei respective a dreptului Uniunii în raport cu normele interne de rang superior, care ar impune, într-o astfel de situație, înlăturarea aplicării respectivei norme de drept național sau a interpretării date acesteia.

48 Din ansamblul considerațiilor ce precedă rezultă că întrebările adresate de Curtea de Apel Bacău, al căror obiect nu constă în a verifica dacă o situație precum cea în discuție în cauza principală intră în domeniul de aplicare al articolului 15 din Directiva 2000/43 și al articolului 17 din Directiva 2000/78, ci pornesc mai degrabă de la presupunerea că aceasta este situația în speță pentru a solicita o interpretare a Curții, în condițiile în care în mod vădit dispozițiile menționate nu sunt aplicabile nici direct, nici indirect împrejurărilor speței, trebuie considerate inadmisibile.

Cu privire la cheltuielile de judecată

49 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată de Curtea de Apel Bacău (România) este inadmisibilă.

Semnături